

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Beginsel en begrip van verdeling

Sikkema, T.H.

Citation

Sikkema, T. H. (2018, November 22). *Beginsel en begrip van verdeling*. *Meijers-reeks*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/67088>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/67088>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/67088> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Sikkema, T.H.

Title: Beginsel en begrip van verdeling

Issue Date: 2018-11-22

1 | Inleiding

1.1 BELANG

Een gemeenschap ontstaat wanneer een of meer goederen toebehoren aan twee of meer deelgenoten gezamenlijk.¹ Een gemeenschap eindigt wanneer aan dit criterium niet langer wordt voldaan. Beëindiging van een gemeenschap kan op verschillende wijzen plaatsvinden. Een van deze wijzen van beëindiging heeft betrekking op de beëindiging via verdeling.²

Met ingang van 1 januari 1992 heeft de wetgever de rechtsfiguur van verdeling van een plaats in de wet voorzien.³ Het wettelijke verdelingsbegrip is sindsdien geregeld in art. 3:182 BW:

‘Als een verdeling wordt aangemerkt iedere rechtshandeling waartoe alle deelgenoten, hetzij in persoon, hetzij vertegenwoordigd, medewerken en krachtens welke een of meer van hen een of meer goederen der gemeenschap met uitsluiting van de overige deelgenoten verkrijgen. De handeling is niet een verdeling, indien zij strekt tot nakoming van een voor rekening van de gemeenschap komende schuld aan een of meer deelgenoten, die niet voortspuit uit een rechtshandeling als bedoeld in de vorige zin.’

Het belang om te weten of een rechtshandeling al dan niet als verdeling moet worden aangemerkt, is zowel aanwezig binnen het civiele als het fiscale recht.⁴ Het civiele recht verklaart op de rechtsfiguur van verdeling verschillende bijzondere daarvoor geschreven bepalingen van toepassing.⁵ Daarnaast kent

1 Art. 3:166 lid 1 BW.

2 Zie art. 3:182 BW jo. art. 3:186 BW voor het bereiken van het bedoelde rechtsgevolg.

3 Het Burgerlijk Wetboek van 1838 kende geen wettelijke omschrijving van de voorloper van de verdeling, de zogenaamde (boedel)scheiding, ook wel scheiding en deling genaamd. Zie TM, *Parl. Gesch. Boek 3*, p. 611. Het BW 1838 kende wel de licitatie, art. 1122 BW.

4 TM, *Parl. Gesch. Boek 3*, p. 611; MvA II, *Parl. Gesch. Boek 3*, p. 612.

5 MvA II, *Parl. Gesch. Boek 3*, p. 612: ‘Naar de mening van de ondergetekende moet een handeling als verdeling worden aangemerkt, indien de bijzondere regelingen van toepassing behoren te zijn, die het wetboek voor verdelingen bevat: de in de artikelen 3.7.1.12 lid 2 van het gewijzigd ontwerp [thans art. 3:183 lid 2 BW, THS] en 3.7.2.3 lid 1 [thans art. 3:194 lid 1 BW, THS] vervatte waarborgen dat de verdeling deskundig en zorgvuldig geschiedt; de vrijwaringsregeling van artikel 3.7.1.16 [thans art. 3:188 BW, THS]; de benadelingsregeling van artikel 3.7.3.2 [thans art. 3:196 BW, THS]; de in artikel 3.7.1.14 lid 4 van het oorspronkelijk ontwerp – artikel 3.7.1.14a lid 2 van het gewijzigd ontwerp [thans art. 3:186 lid 2 BW,

het civielrechtelijke verdelingsbegrip een doorwerking in het fiscale recht, meer in het bijzonder op het terrein van de Wet op belastingen van rechtsverkeer 1970 (Wbr)⁶ in het kader van de overdrachtsbelasting.⁷ Het is de wisselwerking tussen het civiele en het fiscale recht die – met name via de fiscale jurisprudentie⁸ – tevens een bijdrage heeft geleverd aan de ontwikkeling van het verdelingsbegrip van art. 3:182 BW.

Nu het wettelijke toetsingskader leidend is voor de vaststelling of sprake is van een verdeling en de uitkomst daarvan relevantie heeft voor de hier bedoelde rechtsgebieden, is het belang van het hebben van een juist begrip omtrent de inhoud en reikwijdte van het verdelingsbegrip daarmee gegeven.

1.2 PROBLEEMSTELLING

Het kennen van de inhoud en reikwijdte van het verdelingsbegrip van art. 3:182 BW is een voorwaarde voor de juiste toepassing van dat begrip. Een blik op de parlementaire geschiedenis, de jurisprudentie en de literatuur leert echter dat over de inhoud en reikwijdte van dit verdelingsbegrip geen eenduidigheid bestaat.⁹ Zo wordt bijvoorbeeld van mening verschild over de vraag in hoeverre het begrip ‘verdeling’ in het wettelijke verdelingsbegrip tevens de voor verkrijging krachtens verdeling voorgeschreven leveringshandeling omvat.¹⁰ Evenmin bestaat er eenduidigheid over de mate waarin in het rechtsverkeer de toepasselijkheid van de rechtshandeling van verdeling kan worden aangenomen. Deze punten raken aan de uitleg van de beide volzinnen van het ver-

THS] – neergelegde regel dat een deelgenoot hetgeen hij door verdeling uit de gemeenschap verkrijgt, onder dezelfde titel houdt als waaronder de deelgenoten dit tezamen vóór de verdeling hielden.’ Zie ook TM, *Parl. Gesch. Boek 3*, p. 611.

6 Zowel voor de voormalige Registratiewet 1917 als de Wet op belastingen van rechtsverkeer 1970 geldt dat voor de vaststelling van de inhoud van de termen scheiding/verdeling het civielrechtelijke begrip leidend was/is. Zie: HR 20 juni 1951, NJ 1952, 559; *Kamerstukken II* 1969/70, 10 560, 3, p. 25 (MvT).

7 Zie art. 7 Wbr jo. art. 12 lid 1 Wbr. Op grond van art. 3 Wbr is echter van verkrijging uitgezonderd de verdeling van een huwelijksgemeenschap of nalatenschap, waarin de verkrijger was gerechtigd als rechtverkrijgende onder algemene titel. Vrijstellingen zijn opgenomen in art. 15 Wbr, alwaar – onder voorwaarden – lid 1 onder f vrijstelt de verkrijging krachtens verdeling of vereffening in bepaalde gevallen en lid 1 onder g vrijstelt de verkrijging krachtens verdeling van een gemeenschap tussen samenwoners.

8 Zie onder andere: HR 20 juni 1951, NJ 1952, 559 m.nt. Houwing; HR 4 maart 1987, ECLI:NL:HR:1987:AB8699, BNB 1987, 149 m.nt. Laeijendecker, NJ 1989, 224 m.nt. W.M. Kleijn; HR 4 maart 1987, ECLI:NL:HR:1987:AB8698, BNB 1987, 150 m.nt. Laeijendecker, NJ 1989, 223 m.nt. W.M. Kleijn; HR 16 september 1992, ECLI:NL:HR:1992:ZC5082, BNB 1992, 385 m.nt. Zwemmer; HR 31 mei 1995, ECLI:NL:HR:1995:AA1638, BNB 1995, 251, m.nt. Zwemmer, *FED* 1995, 598 m.nt. Van Straaten.

9 Zie par. 4.3.

10 Zie par. 4.3.

delingsbegrip en hebben consequenties voor de afbakening van de rechtshandeling van verdeling ten opzichte van andere rechtshandelingen.

Hoewel er op het gebied van gemeenschappen goede monografieën voorhanden zijn, ontbreekt het in hedendaagse literatuur aan een voldoende systematische behandeling van de inhoud en reikwijdte van de rechtshandeling van verdeling.¹¹ Een systematische uiteenzetting daarvan ontbreekt met name indien er sprake is van drie of meer tot de gemeenschap gerechtigde deelgenoten. Alleen in gedateerde literatuur kan nog over deze problematiek worden gelezen, zij het dat de opvattingen hierover uiteen lopen.¹² Dit gebrek aan eensluidendheid dan wel het ontbreken van enige opvatting op dit punt heeft verregaande consequenties. Deze consequenties doen zich zelfs voelen bij het oplossen van ogenschijnlijk eenvoudige casusposities. Bijvoorbeeld:

ABC à 1/3 naar B 2/3, C 1/3 (A treedt uit).

ABC à 1/3 naar B 5/6, C 1/6 (A treedt uit).

ABC à 1/3 (3 zaken) naar A 1/1 (zaak 1), B 1/1 (zaak 2), AB à 1/6, C 4/6 (zaak 3).

In hoeverre kan in de hier vermelde casusposities krachtens verdeling het beoogde rechtsgevolg worden bereikt? Om deze vraag te kunnen beantwoorden, dient een analyse te worden gemaakt van de vereisten die overeenkomstig de eerste volzin van het wettelijke verdelingsbegrip bepalen of een rechtshandeling als verdeling wordt aangemerkt. In het bijzonder gaat het daarbij om het voor verkrijging krachtens verdeling vereiste rechtsgevolg en de door de deelgenoten aan de totstandkoming van verdeling te verlenen medewerking.

Blijkens het wettelijke verdelingsbegrip geldt als het voor verkrijging krachtens verdeling vereiste rechtsgevolg het door een of meer deelgenoten verkrijgen van een of meer goederen van de gemeenschap met uitsluiting van de overige deelgenoten. Voor de toepassing van dit criterium dient de vraag te worden gesteld wat het grondbeginsel van verdeling inhoudt. Onder het grondbeginsel van verdeling versta ik het principe dat ten grondslag ligt aan de verdeling en het effect van de verkrijging krachtens verdeling in zijn essentie beschrijft. Dit grondbeginsel van verdeling zal ik in deze studie aanduiden als de maatstaf voor verdeling. De vraag naar de inhoud van dit beginsel houdt verband met de vraag naar het rechtskarakter van verdeling.

11 Zie bijvoorbeeld de monografieën over gemeenschap: Asser/Perrick 3-V 2015; Van Mourik & Schols 2015. Tevens kan hierbij worden gedacht aan het preadvies over verdeling in de notariële praktijk ten behoeve van het wetenschappelijke congres van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie 2012 (Van Mourik e.a. 2012) en de dissertatie van Tuil (Tuil 2009).

12 Met gedateerde literatuur is hier bedoeld literatuur die niet recent is uitgekomen of niet langer met behandeling van de bedoelde problematiek in een recente druk verkrijgbaar is. Hiermee is niet gezegd dat dergelijke literatuur geen actualiteitswaarde meer zou hebben. Zie over de bedoelde problematiek bijvoorbeeld: Asser/Meijers/Van der Ploeg 1967, p. 327; Kleijn 1969, p. 2 e.v.; Schoordijk 1983, p. 100 e.v.

Aan het rechtskarakter van verdeling wordt in de literatuur vaak in beperkte zin aandacht besteed. Veelal wordt over het rechtskarakter van verdeling gedacht in termen van 'declaratief' en 'translatief'.¹³ Dat hierbij wordt gerefereerd aan een belangrijk element voor de werking van verdeling kan niet worden ontkend. Een dergelijke benadering van het rechtskarakter van verdeling heeft consequenties voor bijvoorbeeld de wijze waarop moet worden gedacht over het goederenrechtelijke effect van verdeling en de positie van derden in verband met het beschikken over aandelen in de gemeenschap gedurende het bestaan van de onverdeeldheid.¹⁴ Toch mag het rechtskarakter van verdeling hiertoe niet worden versmald. Het rechtskarakter van verdeling wordt in de eerste plaats bepaald door het beginsel dat aan de verdeling ten grondslag ligt en de essentie beschrijft van het effect van de verkrijging krachtens verdeling ofwel het voor verkrijging krachtens verdeling vereiste rechtsgevolg. Het gebrek aan doordenking van de inhoud en reikwijdte van de rechtshandeling van verdeling kan mede worden teruggevoerd op het ontbreken van het in voldoende mate doordenken van dit beginsel. Om deze reden zal ik mij in dit onderzoek toeleggen op de analyse van dit aan verdeling ten grondslag liggende beginsel.

Blijkens het wettelijke verdelingsbegrip geldt dat het voor verkrijging krachtens verdeling vereiste rechtsgevolg dient op te treden krachtens een rechtshandeling waartoe alle deelgenoten medewerken. Ten behoeve van de afbakening van de rechtshandeling van verdeling zal daarom een analyse worden gemaakt van de voor verdeling vereiste medewerking, mede in het licht van de analyse van het voor verkrijging krachtens verdeling vereiste rechtsgevolg.

Na de vaststelling van de vereisten die als geheel genomen de inhoud en reikwijdte van de rechtshandeling van verdeling bepalen, zal tevens een reflectie plaatsvinden op de wijze waarop aan deze criteria in de formulering van het wettelijke verdelingsbegrip uitdrukking is gegeven.

Op grond van de uitkomsten van het onderzoek zal de rechtstheorie waar nodig worden aangevuld. Tevens zal aan de hand van de rechtstheoretische aspecten aandacht worden besteed aan de uit het onderzoek voortvloeiende gevolgen voor de rechtspraktijk.

Samengevat zal deze studie gericht zijn op het doordenken van de rechtstheoretische kaders van verdeling, in welk verband onderzoek zal worden gedaan naar de inhoud en reikwijdte van de rechtshandeling van verdeling in het algemeen en het verdelingsbegrip van art. 3:182 BW in het bijzonder.

¹³ Zie par. 2.2-2.4.

¹⁴ Zie par. 2.2-2.4.

1.3 OPZET

Deze studie is gericht op de rechtshandeling van verdeling volgens het civiele recht. Binnen deze studie zal de focus liggen op het onderzoek naar de inhoud en reikwijdte van de rechtshandeling van verdeling. Daarbij zullen het grondbeginsel van verdeling en het wettelijke verdelingsbegrip van art. 3:182 BW als referentiepunten dienen.

Het onderzoek heeft uitsluitend betrekking op de verdeling bij onderlinge overeenstemming. Een bespreking van de niet-contractuele verdeling, zoals de verdeling door de rechter en de ouderlijke boedelverdeling,¹⁵ zal derhalve achterwege blijven.¹⁶

Hoewel deze studie van civielrechtelijke aard is, zullen in het onderzoek tevens voor de vaststelling van de inhoud en reikwijdte van verdeling relevante fiscale aspecten aan de orde worden gesteld. Zo zal worden teruggegrepen op fiscale jurisprudentie en literatuur voor zover deze vanwege de wisselwerking tussen het civiele en fiscale recht hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van het wettelijke verdelingsbegrip.¹⁷

Gelet op de geformuleerde probleemstelling vallen vele aan verdeling gerelateerde onderwerpen buiten de beschouwing van dit boek. Zo is dit onderzoek er niet op gericht om uitspraken te doen over de positie van deelgenoten ten opzichte van derden, over nietige en vernietigbare rechtshandelingen of over de gevolgen van een verkrijging krachtens verdeling voor de aard van de gemeenschap. Aan andere dan uit de probleemstelling voortvloeiende, met de contractuele verdeling samenhangende civielrechtelijke aspecten zal geen aandacht worden besteed, anders dan op incidentele basis.

De doordenking van de hierboven aangegeven problematiek zal plaatsvinden naar Nederlands recht. Bij deze doordenking zal gebruik worden gemaakt van rechtsvergelijking.¹⁸

Verschillende voor de inhoud en reikwijdte van verdeling relevante (deel)aspecten zullen in afzonderlijke kaders worden behandeld en beschreven. Het zijn deze kaders die uiteindelijk de rechtstheoretische afbakening van de rechtsfiguur van verdeling vormen.

15 Art. 3:185 BW respectievelijk art. 4:1167 OBW.

16 Dit laat onverlet dat bepaalde uitkomsten van dit onderzoek relevantie kunnen hebben voor verdelingen anders dan bij onderlinge overeenstemming, zoals bijvoorbeeld de verdeling door de rechter.

17 De hier bedoelde fiscale aspecten hebben met name betrekking op de voormalige Registratiewet 1917 en de Wet op belastingen van rechtsverkeer 1970.

18 Zie par. 1.4.

1.4 METHODE

Dit onderzoek zal worden uitgevoerd als een klassiek juridisch onderzoek naar Nederlands recht, waarbij als primaire bronnen wetgeving, jurisprudentie (voornamelijk van de Hoge Raad) en wetenschappelijke literatuur zullen worden gebruikt.

Ten behoeve van de uitwerking van de probleemstelling zal een beknopte rechtsvergelijking plaatsvinden. Vanuit een historisch perspectief zal worden gerefereerd aan het Romeinse, het Germaanse en oud-Franse recht. Het zijn deze stelsels die in mindere of meerdere mate invloed hebben gehad op het huidige verdelingsbegrip naar Nederlands recht. De focus ligt hierbij op de verschillende modellen van mede-eigendom en de rechtsfiguur van scheiding/verdeling. Naast de rechtsvergelijking van historische stelsels zal tevens rechtsvergelijking plaatsvinden met het hedendaagse Belgische recht. Het Belgische recht is op vergelijkbare historische leest geschoeid als het Nederlandse recht, maar kent ook een eigen rechtstheorie. De rechtsvergelijking met het Belgische recht zal met name plaatsvinden met betrekking tot het aan verdeling ten grondslag liggende beginsel. In de Belgische rechtsleer wordt nadrukkelijker dan in de Nederlandse doctrine aan dit beginsel aandacht besteed.

Naast de historische en externe rechtsvergelijking zal vanwege de doorwerking van het civielrechtelijke verdelingsbegrip in het fiscale recht – meer in het bijzonder op het terrein van de Wet op belastingen van rechtsverkeer in het kader van de overdrachtsbelasting – eveneens interne rechtsvergelijking worden toegepast.

1.5 BEHANDELING

De kern van het onderzoek zal worden gevormd door de hoofdstukken 4-9. De hoofdstukken 2 en 3 dienen ter introductie. Hoofdstuk 4 ziet op de afbakening van het begrip ‘verdeling’ mede gelet op de beide volzinnen van het verdelingsbegrip van art. 3:182 BW. Daarna wordt in hoofdstuk 5 ingegaan op het aan verdeling ten grondslag liggende beginsel. In hoofdstuk 6 zal het voor verkrijging krachtens verdeling vereiste rechtsgevolg volgens het wettelijke verdelingsbegrip worden behandeld. De hoofdstukken 7 en 8 hebben betrekking op aspecten van het subject en object in het kader van verdeling. In hoofdstuk 9 komen verschillende lijnen van het onderzoek samen en zal toetsing plaatsvinden van het wettelijke verdelingsbegrip aan de bevindingen uit het onderzoek. Daarnaast zullen aanwijzingen worden gegeven voor herformulering van dit verdelingsbegrip.

In chronologische volgorde weergegeven ziet de hoofdstukindeling van dit onderzoek eruit als volgt.

In hoofdstuk 2 wordt de rechtsfiguur van verdeling geïntroduceerd. De inhoud en reikwijdte van verdeling kunnen pas omvattend worden beschouwd in samenhang met de soort gemeenschap waarop de verdeling betrekking heeft. In het kader van de introductie tot verdeling zal aandacht worden besteed aan relevante historische modellen van mede-eigendom en de wijze waarop deze via scheiding konden worden beëindigd. De behandeling hiervan vormt de opmaat naar een beschouwing over gemeenschap en verdeling in het huidige Burgerlijk Wetboek.

In hoofdstuk 3 wordt de totstandkoming van het verdelingsbegrip in art. 3:182 BW uitgewerkt aan de hand van de parlementaire geschiedenis, wetenschappelijke literatuur en jurisprudentie. In dit hoofdstuk zal met name de afbakening van het wettelijke verdelingsbegrip ten opzichte van andere handelingen aan de orde komen vanuit het oogpunt van de wetgever.

Hoofdstuk 4 staat in het teken van de analyse van de beide volzinnen van het verdelingsbegrip van art. 3:182 BW. De beide volzinnen zijn elkaars antagogen; hetgeen op grond van de eerste volzin als verdeling wordt aangemerkt, kan door de tweede volzin van die kwalificatie worden uitgesloten. De bedoeling van de analyse is te komen tot de vaststelling van het kader van de rechtshandeling van verdeling volgens deze beide volzinnen. In dat verband zal onder meer onderzoek worden gedaan naar het antwoord op de vraag in hoeverre er sprake kan zijn van een verkrijging krachtens verdeling indien er meerdere titels voorhanden zijn krachtens welke het voor verkrijging krachtens verdeling vereiste rechtsgevolg kan worden bereikt.

In hoofdstuk 5 zal een analyse plaatsvinden van het grondbeginsel van verdeling. Met het grondbeginsel van verdeling wordt bedoeld het beginsel waarin de rechtsfiguur van verdeling, naar zijn essentie teruggebracht, kan worden uitgedrukt. Dit beginsel zal in dit onderzoek tevens worden aangeduid als de maatstaf voor verdeling.

In hoofdstuk 6 zal het verkrijgingsbegrip van verdeling worden uitgewerkt. Onder het verkrijgingsbegrip van verdeling versta ik het overeenkomstig de eerste volzin van het wettelijke verdelingsbegrip door een of meer deelgenoten verkrijgen van een of meer goederen van de gemeenschap met uitsluiting van de overige deelgenoten. Er zal nader worden ingegaan op de vraag naar de inhoud en de uitleg van het begrip 'verkrijgen' en worden nagedacht over de reikwijdte van dat begrip met inachtneming van de mogelijkheden van over- en onderbedeling. Vanwege het belang voor de praktijk zal worden afgesloten met enige casusposities.

In hoofdstuk 7 zal nader worden ingegaan op de subjectieve elementen in verband met de totstandkoming van verdeling. Centraal staan de hoedanigheid waarin en de wijze waarop deelgenoten aan de verdeling dienen mee te werken en de subjectieve vrijheid en gebondenheid om al dan niet tot verdeling te contracteren.

In hoofdstuk 8 wordt de vaststelling van het object van zowel de rechtshandeling van verdeling als de levering ter uitvoering van de verdeling behandeld. Ten slotte zal worden ingegaan op de zogenaamde schuldengemeenschap.

In hoofdstuk 9 komen de verschillende deelconclusies over de vereisten voor verdeling samen in een afsluitende beschouwing over de formulering van beide volzinnen van art. 3:182 BW. Ten slotte zullen aanwijzingen worden gegeven voor een alternatieve formulering van het verdelingsbegrip.

1.6 TERMINOLOGIE

De wetgever heeft gemeend dat *iedere* rechtshandeling als verdeling moet worden aangemerkt, indien daarop de bijzondere voor verdeling geschreven regelingen van toepassing behoren te zijn.¹⁹ Om deze reden wordt ook wel gezegd dat van het wettelijke verdelingsbegrip van art. 3:182 BW een absorberende werking uitgaat.²⁰ Zo heeft deze absorberende werking tot gevolg dat naast verdelingen die door partijen als zodanig zijn overeengekomen ook anders betitelde rechtshandelingen door het wettelijke verdelingsbegrip als verdeling worden gekwalificeerd.

In deze studie zal ik onderscheid maken tussen de verdeling ‘in strikte zin’ en de verdeling ‘anders dan in strikte zin’. Als verdeling in strikte zin beschouw ik de rechtshandeling van verdeling die door de deelgenoten als zodanig is overeengekomen. Als verdeling anders dan in strikte zin beschouw ik de rechtshandeling die in materiële zin aan de eisen van het wettelijke verdelingsbegrip voldoet en als zodanig als verdeling moet worden aangemerkt, zonder dat er sprake is van een rechtshandeling in strikte zin. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een als verdeling aan te merken koop. Ten slotte wil ik ter voorkoming van misverstand de lezer erop wijzen dat in deze studie tot uitgangspunt zal worden genomen dat de rechtshandeling van verdeling de causa voor de levering is en dat de verdeling niet tevens de levering ter uitvoering van de verdeling omvat.²¹ Ik beschouw de verdeling als een meerzijdige rechtshandeling²² waarbij een of meer partijen jegens een of meer andere partijen een verbintenis aangaan in de zin van art. 6:213 BW (obligatoire overeenkomst)²³ en waarop in beginsel de bepalingen omtrent

19 MvA II, *Parl. Gesch. Boek 3*, p. 612; TM, *Parl. Gesch. Boek 3*, p. 611. Zie ook par. 1.1.

20 Zie ook Kleijn 1969, p. 14 e.v.

21 Vergelijk L.v.Vr. II Inv. en L.v.Antw. II Inv., *Parl. Gesch. Boek 3 (Inv.)*, p. 1299.

22 Vergelijk HR 3 mei 1989, ECLI:NL:HR:1989:AB8421, NJ 1990, 103 m.nt. E.A.A. Luijten, r.o. 4.3: ‘Verdeling van een gemeenschap geschiedt immers bij een meervoudige rechtshandeling die tot stand komt door aanbod en aanvaarding daarvan.’

23 TM, *Parl. Gesch. Boek 3*, p. 618: ‘Nu aan de deling geen declaratieve maar een zuiver obligatoire werking wordt toegekend (...)’ Zie ook: Asser/Perrick 3-V 2015, nr. 168, met dien verstande dat Perrick de hier bedoelde overeenkomst duidt als de overeenkomst tot ver-

wederkerige overeenkomsten toepasselijk zijn.²⁴ Voor een verantwoording van deze terminologische afbakening verwijs ik naar paragraaf 4.3. Ik hoop hiermee een ‘Babylonische spraakverwarring’ te hebben voorkomen.²⁵

1.7 ONDERZOEK

Het onderzoek is uitgevoerd aan het Instituut voor Privaatrecht, afdeling Notarieel recht van de Universiteit Leiden. Het onderzoek is afgesloten op 1 juni 2018.

deling en de uitvoering van de overeenkomst tot verdeling als toedeling. Zie anders: Van Mourik 2012, nr. 6.2.

24 TM, *Parl. Gesch. Boek 3*, p. 618; MvA II, *Parl. Gesch. Boek 3*, p. 619-620: ‘(...) deze toepassing [volgt] reeds uit artikel 6.5.4.1 lid 2 [thans art. 6:261 lid 2 BW, THS].’ Zie ook Asser/Perrick 3-V 2015, nr. 172. Zie anders Van Mourik 2012, nr. 6.2.

25 De hier bedoelde ‘Babylonische spraakverwarring’ onderscheidt zich van de oorspronkelijke versie doordat wel dezelfde taal wordt gesproken, maar aan dezelfde bewoordingen een andere betekenis wordt gehecht (vergelijk *Bijbel*, Genesis 11:1-9).